

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXIV, broj 19

15. svibnja 2014.

cijena 200 Ft

(Foto: Parlamentarni ured za odnose s javnošću)

**Mišo Hepp, hrvatski glasnogovornik,
6. svibnja prima prisežni dokument
od predsjednika Parlamenta Lászlóa Kövéra**

3. stranica

Visovac spojio Hrvate

5. stranica

Bunjevački Put križa

8. stranica

Podravska večer

12. stranica

Komentar

Bunjevci su ne samo priznati nego i prepoznati

Neki iz našega neposrednog prekograničnog susjedstva ponovno se upliću u ono što ih se ne tiče, a čine to bez ikakva prava i temelja. Napisom u glasilu „Bunjevačke novine“, pod naslovom „Ususrit trećem pokušaju priznavanja bunjevačke nacionalne manjine u Mađarskoj“ iznose se netočnosti, neistine. Primjerice da se uslijed parlamentarnih izbora u Mađarskoj održanim 6. travnja „tušta toga minja“, „med poslanicima je i naš Bunjevac Stipan Ikotić“, „Bunjevac u Mađarskom parlamentu“, „kojega se sjećamo sa sastanka u Kačmaru 2011. godine, na kojem su bili svi predstavnici naši mista bajskog trokuta (iako navode samo predstavnike iz Srbije! op. a), uz tvrdnju „jačamo u Parlamentu Mađarske, jači smo nego u našem Parlamentu“. Kako nadalje pišu, imali su i podršku predsjednika Mađarske akademije znanosti, ipak, „u zadnji čas EU je uticao na Mađarsku“. Iz službenog stava Mađarske akademije znanosti navode se samo dijelovi koji im idu u prilog, a ne i zaključak koji je vrlo korektan, i konkretan i jasan po tome pitanju. I ništa se nije promijenilo.

O znanstvenom pristupu autora spomenutog nastupa navodimo tek primjer o jezičnom pitanju koji govori sam za sebe: „U staroslavenskom jeziku stoji "čovjek", pa je nastalo "čovjek", dok su Bunjevci napravili veću izminu "čovik". Od riči "reka" nastala je "rika" – suprotno hrvatskom "rijeka". Niti spomena o tome da je ikavica hrvatska, koja je u vrijeme prihvaćanja književnoga hrvatskog jezika, ili točnije standardnog jezika, činila većinski govor u Hrvata. Zaključuju u spomenutom napisu: „Virujući da ćemo treći put imati više sriće u priznavanju Bunjevaca“.

A o pravu na izbor slobodnog identiteta samo toliko, sukladno mađarskim i europskim zakonima, u Mađarskoj se nikome ne ograničava pravo na to, druga je stvar da u Mađarskoj ima 13 zakonom priznatih narodnosti, a među Hrvate se ubrajaju i Bunjevci, kao i sve druge subetničke skupine: Šokci, Raci, Bošnjaci, Dalmatinci, podravski, pomurski i gradišćanski Hrvati.

Od 14 hrvatskih samouprava u Bačko-kiškunskoj županiji – izuzev šokačkog Santova, rackih naselja Bačina, Dušnoka i Kalače – čak deset, djelujući u bunjevačkim naseljima, zalažu se za očuvanje bunjevačkih tradicija, njegovanje bunjevačke ikavice i običaja. A gdje su oni koji se treći put pripremaju za pokretanje inicijative za priznavanje Bunjevaca kao posebne narodnosti? Za njihovo zalaganje i njihove aktivnosti još nismo čuli! Bunjevci su i bez njih ne samo priznati nego i prepoznati sa svim svojim posebnostima koje ih čine cvijetom šarolike baštine hrvatskoga naroda, i hrvatske zajednice u Mađarskoj.

S. B.

Glasnikov tjedan

Poštovani čitatelji, pozdravljam vas u ime Medijskog centra Croatica, organizacijskog ustrojstva koji objedinjuje medije financirane iz proračuna mađarske vlade kroza stavku proračuna Hrvatske državne samouprave, u okviru Izdavačkog poduzeća Croatica. Ujedinjuje dva medija: Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj, i Internetski radio hrvatske zajednice u Mađarskoj, Radio Croaticu, te od svibnja i novu inicijativu Uredništva

Medijski centar Croatica sa svojim medijskim platformama nastoji odgovoriti zahtjevima sadašnjega trenutka, uza želju izradbe dodatnih platforma na globalnoj mreži jer ubrzani razvoj informacijskih tehnologija zahtijeva jasniju profiliranost i profesionalizaciju medijske proizvodnje namijenjene Hrvatima u Mađarskoj.

Oni čine informativnu bazu zajednice, čuvaju i razvijaju materinski jezik, jačaju nacionalni identitet, bave se temama kojima ostali mediji (u Hrvatskoj i Mađarskoj) ne poklanjaju pozornost i obavljaju društvenu kontrolu zajednica. Nadam se kako vam se redizajn tiskanog izdanja Hrvatskoga glasnika dopao, te kako ćete nas pratiti na web-stranicama Radija Croatice i Hrvatskoga glasnika. Klikom na www.croatica.hu ući ćete i u Medijski centar Croatica. Na vama je da otvorite ponuđene prozore on line Hrvatskoga glasnika i web-stranicu internetskog Radija Croatice koji je s vama tijekom 24 sata.

Uloga medija u modernome društvu od iznimnoga je značenja. Osim uobičajenih zadaća mediji manjinskih zajednica imaju i svoju specifičnu ulogu.

„Medijski centar Croatica sa svojim medijskim platformama nastoji odgovoriti zahtjevima sadašnjega trenutka, uza želju izradbe dodatnih platforma na globalnoj mreži jer ubrzani razvoj informacijskih tehnologija zahtijeva jasniju profiliranost i profesionalizaciju medijske proizvodnje namijenjene Hrvatima u Mađarskoj.“

Glavne zadaće Medijskog centra Croatica jesu zadovoljavanje potreba Hrvata u Mađarskoj za svestranim informiranjem na hrvatskom jeziku (politički, društveni, kulturni, vjerski, poučni itd. sadržaji), čuvanje i širenje hrvatskoga pisma i govora u svim društvenim segmentima, čuvanje i njegovanje sveukupnoga hrvatskog kulturnog nasljeđa, jačanje nacionalne svijesti, populariziranje hrvatskoga jezika, hrvatske povijesti, kulture i nacionalne baštine. Objavljujemo prinose iz svih hrvatskih regija, svih područja života Hrvata u Mađarskoj, želimo unaprijediti i razvijati medijski prostor, kroz različite oblike medija – novine, radio i mrežne stranice, audiovizualne zapise, društvene

Oni čine informativnu bazu zajednice, čuvaju i razvijaju materinski jezik, jačaju nacionalni identitet, bave se temama kojima ostali mediji (u Hrvatskoj i Mađarskoj) ne poklanjaju pozornost i obavljaju društvenu kontrolu zajednica.

Nadam se kako vam se redizajn tiskanog izdanja Hrvatskoga glasnika dopao, te kako ćete nas pratiti na web-stranicama Radija Croatice i Hrvatskoga glasnika. Klikom na www.croatica.hu ući ćete i u Medijski centar Croatica. Na vama je da otvorite ponuđene prozore on line Hrvatskoga glasnika i web-stranicu internetskog Radija Croatice koji je s vama tijekom 24 sata.

Branka Pavić Blažetin

Aktualno

Viktor Orbán premijer Mađarske

Viktor Orbán u Mađarskom parlamentu 10. svibnja izabran je za premijera Mađarske

Dana 10. svibnja novi saziv Mađarskog parlamenta, izabran 6. travnja na parlamentarnim izborima, nakon osnivačke sjednice 6. svibnja, izabrao je Fideszova čelnika Viktora Orbána za novoga mađarskog premijera. Na izborima 6. travnja Fidesz je u koaliciji sa strankom KDNP osvojio dvotrećinsku većinu, 133 mandata od ukupno 199, od čega je 117 mandata pripalo Fideszu, a 16 mandata je dobio KDNP. Prilikom izbora Viktora Orbána za premijera je ovoga puta glasovalo 130 zastupnika dok je njih 57 bilo protiv. U novom sazivu Mađarska socijalistička stranka ima 29 zastupničkih mjesta, desni Jobbik 23, a LMP 5 mandata, a preostalih 9 mandata pripalo je strankama lijevog centra, (Együtt-PM (4); DM (4); MLP(1), koje su bile u izbornoj koaliciji s Mađarskom socijalističkom strankom. Premda će nova vlada biti formirana uz potporu dvotrećinske većine u Parlamentu, uvijek će predstavljati sav mađarski narod, kazao je Orbán u obraćanju parlamentarnim zastupnicima nakon svečanog čina polaganja premijerske prisega. Orbán je naglasio kako će vlada zagovarati europsku politiku jasnih stavova i hrabroga mišljenja te dijalog. Naglasio je kako je Mađarska dio Europ-

ske Unije i NATO saveza, te dodao kako je Mađarska član ovih asocijacija, a ne njihov talac te kako Mađarska ima svoje prijedloge u njima. Vlada Viktora Orbána djelovat će kroz devet ministarstva: Ured premijera, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo ljudskih resursa, Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo obrane, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo vanjske politike i vanjskog gospodarstva, Ministarstvo gospodarstva i Ministarstvo nacionalnog razvoja.

U svom obraćanju Orbán reče da će Mađarska braniti svoja prava unutar Europske Unije, a za Mađare koji žive izvan matične zemlje, u srednjoj Europi, uključujući i Ukrajinu, tražiti autonomiju, dodao je kako etnički Mađari podupiru vladinu politiku ujedinjenja nacije.

Kako je rekao, pitanje prekograničnih Mađara aktualno je posebno zbog stanja u Ukrajini, u kojoj živi dvjestotinjak tisuća Mađara, koji imaju pravo na mađarsko državljanstvo i samoupravu. Orbán je rekao kako nove ukrajinske vlasti imaju potporu Mađarske u naporima izgradnje demokratske Ukrajine.

U novom sazivu Mađarskog parlamenta, prvi put nakon demokratskih promjena i višestranačkih izbora, 1990.

Raspodijeljeno 1,2 milijarde forinta za organizacije scenske umjetnosti

Ukupno 1,2 milijarde forinta raspodijeljeno je onim organizacijama scenske umjetnosti koje su se uspješno nadmetale na natječaju Ministarstva ljudskih resursa za podupiranje djelovanja i rada 2014. godine. Riječ je o kazalištima na otvorenome i narodnosnim kazalištima, plesnim skupinama i većim dijelom o nezavisnim organizacijama scenske izvedbe. Iz okvirnih iznosa natječaja kazalištima je dodijeljeno 430.400.000, plesnim skupinama 208.400.000, organizacijama scenske izvedbe 243.000.000, narodnosnim kazalištima 101.000.000 forinti. Od pravovaljanih sto trideset i dva natječaja kazališta i plesnih ansambala, za sto sedamnaest natjecatelja dodijeljena je proračunska potpora. Tijekom postupka prijedlog raspodjele financijskih sredstava pripremio je Odbor kazališne umjetnosti. Odluku je u ime ministra Zoltána Baloga – na osnovi neizmijenjenih odluka dvaju odbora – donio državni tajnik za kulturu János Halász. Za narodnosna kazališta za rad i djelovanje u 2014. godini namijenjen je okvirni iznos natječaja od 101 milijun forinti. U toj se kategoriji moglo postići najviše 240 bodova, izričita potpora dodijeljena je između 240 i 208 bodova, podupire se natječaj između 207 i 120 bodova, ne podupire se ispod 120 bodova. Pečuško Hrvatsko kazalište postiglo je 212 bodova, te za djelovanje i rad u 2014. godini dodijeljeno mu je 28 milijuna forinta.

BAJA – U sklopu obilježavanja blagdana Svetog Ivana Nepomuka 17. svibnja, priređuju se cjelodnevni vjerski, kulturni i zabavni programi, te brojni popratni sadržaji. U okviru svečanosti bit će tradicionalni ophod i procesija vjernika koja će krenuti od kapelice Svetog Ivana, a u povorci s lampionima na dunavskom rukavcu Šugavici kip Svetog Ivana Nepomuka oko 20.30 dopratit će na središnji gradski trg Svetog Trojstva. Kod spomenika Istvána Türra u Ribarskom mini-skanzenu, s početkom u 15 sati nastupit će KUD «Bunjevačka zlatna grana». Na središnjemu gradskom trgu, s početkom u 18 sati u gala programu osim drugih nastupa i Tamburaški orkestar glazbene škole «Danubia». Između 22 i 23.30 priređuje se veselica, a za dobro raspoloženje pobrinut će se poznati Orkestar «Vujčić».

godine, svoje su mjesto dobili i predstavnici 13 ustavom priznatih nacionalnih i etničkih zajednica u Mađarskoj, kroz funkciju glasnogovornika. Glasnogovornici su izabrani temeljem glasovanja na narodnosne državne liste, na koje su mogli glasovati birači upisani u birački popis dane narodnosne zajednice, a listu su zakonom postavile skupštine najviših političkih tijela narodnosnih zajednica, državne samouprave. Tako i Hrvatska državna samouprava Hrvatsku državnu listu, koja je dobila 1212 glasova, a za glasnogovornika je izabran Mišo Hepp, prvi s liste.

Osnivačka sjednica Mađarskog parlamenta

Na osnivačkoj sjednici, 6. svibnja, izabrani predsjednik Parlamenta László Kövér naglasio je kako je ovo prvi saziv Parlamenta koji predstavlja sveukupnu naciju. Kazao je kako zastupnici trebaju politizirati u interesu cijele nacije, a taj se zadatak može obaviti tek onda ako postoji suglasje glede temeljnih pitanja i pronalazak zajedničkog nazivnika, čega je nedostajalo u posljednjih dvadesetak godina. U svom obraćanju Kövér je zahvalio glasačima na povjerenju, ali je zahvalio i parlamentarnim zastupnicima na radu u protekle četiri godine, na osnovi kojeg izbjegnuto je «sлом» zemlje. Zemlja je izvučena iz krize te stvorena država XXI. stoljeća. Naglasio je kako Parlament mora imati ugled, a tome će pridonijeti i ponašanje parlamentarnih zastupnika, čemu je nužno poštovanje ljudskog dostojanstva drugih, svakoga pojedinca i zajednica bilo one pripadale manjini ili većini.

Na izborima 6. travnja Fidesz je u koaliciji sa strankom KDNP osvojio dvotrećinsku većinu, 133 mandata od ukupno 199, od čega je 117 mandata pripalo Fideszu, a 16 mandata je dobio KDNP. U novom sazivu Mađarska socijalistička stranka ima 29 zastupničkih mjesta, desni Jobbik 23, a LMP 5 mandata, a preostalih 9 mandata pripalo je strankama lijevog centra, (Együtt-PM (4); DM (4); MLP(1), koje su bile u izbornoj koaliciji s Mađarskom socijalističkom strankom. U novom sazivu Mađarskog parlamenta, prvi put nakon demokratskih promjena i višestranačkih izbora, 1990. godine, svoje su mjesto dobili i predstavnici 13 ustavom priznatih nacionalnih i etničkih zajednica u Mađarskoj, kroz funkciju glasnogovornika. Tako i hrvatski glasnogovornik.

Prisezanje i predaja mandata narodnosnim glasnogovornicima

cijskom okviru – kazao je Kövér. Ima mnogo putova koji još nisu otkriveni, trebamo u skladu s novim pravilnikom izgrađivati rad u čemu računamo i na vašu

Nakon prisezanja narodnosni glasnogovornici fotografirali su se s najvišim parlamentarnim dužnosnicima, na čelu s predsjednikom Parlamenta Lászlóom Kövérom

(Foto: Parlamentarni ured za odnose s javnošću)

Narodnosni su glasnogovornici prisegnuli pred predsjednikom Mađarskog parlamenta Lászlóom Kövérom i najvišim parlamentarnim dužnosnicima, i to u Dvorani Gobelin, a ne u vijećnici u kojoj zasjeda parlament, i gdje su parlamentarni zastupnici položili zakletvu, i ne u sklopu osnivačke sjednice novog saziva Mađarskog parlamenta, nego nakon završetka osnivačke sjednice.

Svih trinaest glasnogovornika prisegnuli su svaki na svome materinskom jeziku. U svom obraćanju narodnosnim glasnogovornicima László Kövér reče kako se osjeća počašćenim što je sudjelovao donošenju zakonskih okvira, Ustava i zakona, koji su doveli do današnjega svečanog čina i što je on prvi predsjednik parlamenta pred kojim manjinski glasnogovornici dali prisegu. Ponosan je, ali pomalo i tužan što je trebalo dvadeset godina kako bi se dug prema narodnosnim zajednicama počeo otplaćivati.

Naglasio je kako su mogućnosti bile dane i osigurani njihovi zakonski okviri za izbor punopravnoga parlamentarnog zastupnika narodnosnih zajednica, dok je mjesto narodnosnoga glasnogovornika zakonom zajamčeno. Vi ste prvi koji ćete obavljati dužnost narodnosnih glasnogovornika, na vama je utiranje puta i njegova izgradnja u nastupajuće četiri godine u sazivu parlamenta koji djeluje u jednome novom razdoblju i novom organiza-

pomoć. Čeka nas određivanje zadataka, i davanje odgovora na niz otvorenih pitanja, čiji odgovor danas još ne znamo. Mogu vam obećati, a preko vas i vašim glasačima, jer bez njihove podrške ovaj se posao ne može časno i pošteno obaviti, kako ćemo poticati vaš rad u poradi zajedničkog nalaženja rješenja konsenzusom ili ako ne, onda kompromisom. László Kövér izrazio je nadu kako će narodnosni glasnogovornici pridonijeti njegovanju kulturnoga nasljeđa.

Želim vam mnogo uspjeha u vašem radu i žao mi je što vas ne mogu pozdraviti na vašim materinskim jezicima – zaključio je predsjednik Mađarskog parlamenta László Kövér obećavajući svu potporu Parlamenta za obavljanje glasnogovorničkih zadataka kako bi oni bili obavljani na najbolji mogući način, po najboljim nakanama izabranih glasnogovornika.

Narodnosni glasnogovornici mogu dati svoje mišljenje pri plenarnom zasjedanju Parlamenta o narodnosnim pitanjima, i po točkama dnevnoga reda koje se tiču narodnosnih prava, u istim pitanjima mogu davati prijedloge Parlamentu i postavljati pitanja, ali pri glasovanju o istima ne mogu glasovati. Narodnosni glasnogovornici mogu na plenarnim zasjedanjima koristiti materinski jezik.

Branka Pavić Blažetin

Gradišćanska crikvena delegacija kod franjevcu

Otok Visovac spojio Hrvate iz Ugarske

Gdo je jednoč stupio na otok Visovac u nevjerojatnom objamljenju rijeke Krke ter u pravu vladavinu tišine i mira, toga će želja tirati da s vrime na vrime se vraća u ovu franjevačku gospoščinu. Nekoliko Petrovišćanov je došlo u direktan kontakt s otokom Visovcem pred petimi ljeti, kad su franjevci prik Dobrovoljnoga ognjogasnoga društva Dubravice darovali kip Sv. Florijana petrovskim fajbegarom, a odonda brojne naše grupe su se obrnule u ovom kraju, a došli su i sami franjevci u Petrovo Selo. Hrvati iz Dušnoka su pred osmimi ljeti našli ovde pravu bazu prijateljstva, kamo je najzad pelja put najmanje jednoč u ljetu. Zahvaljujući visovačkomu gvardijanu fra Mati Gveriću i njegovomu pomoćniku fra Stojanu Damjanoviću, a dodatno i familijam Banić i Grozdanić u Dubravica, krajem prošloga miseca Štefan Dumović, židanski farnik, Žužana Horvat, kantorica i vjeroučiteljica iz istoga sela, ter Tamás Várhelyi, duhovnik hrvatskih i nimških sel u Pinčenoj dolini, bili su pozvani na spravišće, konferenciju, pri koj se je diskutiralo o vjerskom položaju gradišćanskih sel ter o očuvanju hrvatskoga jezika. Polag toga smo imali priliku začuditi se preskrajnoj harmoniji človika i prirode, a pokidob su negda-negda zaistinu čudni puti Gospodina, Visovac je imao svoju moć spojiti i Gradišćance s Dušnočani.

Gvardijan Mate Gverić, Štefan Dumović, Tamás Várhelyi i fra Stojan Damjanović pri veselom trenutku

Za vrime dvodnevnoga spravišća naši duhovnici su sudjelovali u vjerskom žitku franjevačke zajednice. Pri maloj konferenciji naglašeno je, kakovu istaknutu ulogu je odigrala Katoličanska crikva u prošlosti i sadašnjosti, u očuvanju hrvatskih zajednic i materinskoga jezika na zapadu Ugarske. – *Mi i naši preci od stare domovine smo bili s ključem zatvoreni, i prije deset ljet ovi ključki su se začeli koristiti. Otvorene su nam granice prema staroj domovini. Ti ključki su otvorili i škrinju ljubavi i srca prema nam, ka su se žrtvovala za nas u staroj domovini. Ovo sam doživio ove dane, kako su nas ljubezno i rado primili, a u razgovoru smo mnoge misli jedan s drugim zminjili i za budućnost najpr gledali da mora hrvatstvo ostati da i mi moramo svoje očuvati. Franjevci su nam vrata otvorili, odsad će i oni živiti u nami!* – naglasio je židanski duhovnik s kim smo skupa sjeli u čunjak i plovili na rijeci Krki, pogledali Roški slap, muzej narodnih umjetnin, a i na samom otoku su brojne zanimljivosti ke je bilo vridno pogledati.

U župi Dubravice nas je pogostio i ukratko predstavio mjesnu crikvu i djelatnost ove fare fra Božo Duvnjak, a potom smo se svi skupa pomolili u cintiru pri kapeli Sv. Kate. Ovo naselje za vrime

Domovinskoga boja zahvaljujući hrabrenoj obrambi mjesnih dobrovoljcev, nisu mogli okupirati neprijatelji. U borba nigdor nije pao, jedino je kip Blažene Divice Marije bio ranjen u grubom napadu na crikvu. Dokle smo mi Gradišćanski Hrvati peljani u okolici, marljiva ekipa dušnočkih Hrvatov, Ivan Hevizi, potpredsjednik Hrvatske samouprave, Vinko Šimonić i Csaba Tarnai, se je jur primila djela i čistila teren, sadila kitice, prikdala se gradjevinskom poslu, po uputu fra Stojana ki se ovde najveć briga za biljni svit i životinje. Sam dušnočki načelnik Petar Palotai se je pak prikdao svojem hobiju, kuhanju. Kako je rekao, franjevci su u minuli ljeti zavolili ugarsku kuhnju, zato u ovakovu dobu svenek stoju ugarska jila na jelovniku. Po riči Dušnočanov, ovde su si našli korene, prijateljstvo, a usput se jačaju u vlašćem hrvatstvu, usavršavaju se i u jeziku,

koji stoji jur na slabi noga u domaćem kraju. U slobodnom vrimeu pak se igra nogomet s novaki, a i za ribolov se tribi detaljno pripraviti. Smirit se, zabit se na brige i djelo, skupiti dobre vibracije i napunit se energijom ka će durati jedno ljetu dugo, dokle ne dojdou zopet najzad racki Hvati, to je cilj. – *Nisam mislio da ćemo se ovde naći, međutim život je takav. Bog je nama dao da se sretne ovdje, a mi Vas čekamo s vašim župnikom na svetu misu, kad naš svećenik doma ne govori hrvatski i, nažalost, slabo imamo i hrvatsku misu* – je još rekao na rastanku dušnočki načelnik, pak lako je moguće da će to biti prvi korak i u zbližavanju Gradišćanskih i dušnočkih Hrvatov, za ke tako malo znamo u ovom kutu Ugarske. Sve ono što je mala crikvena grupa doživila u matičnoj zemlji, najlipše je u rič pretočila židanska vjeroučiteljica Žužana Horvat: – *Nijedna fotografija ovu lipotu ne more najzad dati, ča smo mi doživili ove dane. Za to*

Dušnočki i Gradišćanski Hrvati s domaćini

velika hvala svim organizatorom ki su nam ovo omogućili. Ovdje je naša srca Gospa Visovačka zdignula u visinu!

-Tiho-

KALAČA – U organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, 9. svibnja predstavljena je nedavno objelodanjena knjige Józsefa Szilágyia „Podrijetlo i narodni običaji erčinskih, andzabeških i tukuljskih Raca” – izvijestio nas je Stipan Perić, zastupnik Samouprave. U okviru niza «Naša narodnost u Mađarskoj» bilo je to treće predavanje koje je upriličeno u kalačkome Muzeju «Károly Viski». Nakon pozdravljanja ravnatelja Muzeja Imrea Romicsa i uvodnih riječi predsjednice Hrvatske samouprave Monike Marko, autor izdanja Tukuljac József Szilágyi predstavio je svoju knjigu. Poslije jednosatnog izlaganja postavljeno je više pitanja i iznesenih mišljenja, a susret je završen druženjem okupljenih uz razgovor i dobru kapljicu vina.

Predsjednica Hrvatske samouprave Monika Marko i autor knjige József Szilágyi
FOTO: Stipan Perić

SANTOVO – Na santovačkoj Vodici 13. svibnja započeo je niz pobožnosti u čast Fatimske Gospe, koje se mjesečnom redovitošću održavaju do listopada. Od 15 sati bilo je klanjanje Presvetom Oltarskom Sakramentu, a u 17 sati misno slavlje koje je predvodio vesprimski biskup dr. Gyula Márfi. Sljedeće misno slavlje i župno krizmanje 13. lipnja predvodit će kalačko-kečkemetški nadbiskup dr. Balázs Bábel. Već tradicionalno, jubilarno V. hodočašće bačkih Hrvata i susret na tromedi Hrvatske, Srbije i Mađarske ustrojiti će se 6. rujna. Misno slavlje predvodit će kardinal i ostrogonsko-budimpeštanski nadbiskup, primas, kardinal dr. Péter Erdő, predsjednik Mađarske biskupske konferencije.

Redovita sjednica Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije

Uz redovite odluke raspravljalo se i o aktualnim pitanjima; nezadovoljstvo smanjenom državnim potporom

U županijskom Domu narodnosti u Baji 23. travnja održana je redovita sjednica Vijeća Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije. Pošto je utvrđen kvorum, budući da je od sedmero vijećnika nazočilo njih šestoro, a jedan je bio opravdano nenazočan, jednoglasno je prihvaćen pismeno predloženi dnevni red, s dopunom da se u nj uvrsti ostavka Bariše Dudaša.

Na prijedlog Odbora za financije, Vijeće je bez rasprave jednoglasno prihvatilo Izvješće o izvršenju proračuna Samouprave za 2013. godinu, koje, kako uvodno reče predsjednik Joso Šibalin, ostvareno je prema planu s izdacima od 1 652 000 forinta, a ostatak je prihvaćen s iznosom od 366 000 forinta. Posrijedi je ostatak koji je vezan za podupiranje mjesnih programa od šireg, regionalnog značenja za tekuću godinu. Nakon toga, prema pismenom prijedlogu, jednoglasno je prihvaćena i izmjena proračuna Županijske hrvatske samouprave za 2014. godinu. Pri tome je predsjednik Joso Šibalin naglasio kako su se ove godine, nažalost, morali suočiti s manjom potporom iz državnoga proračuna. Novim načinom raspodjele opće potpore i potpore za obavljanje javnih zadaća dio županijskih samouprava doveden je u nezavidni položaj, što je ravno diskriminaciji.

Umjesto lanjske opće potpore koja je iznosila 443 666 forinta, prema novim pravilima, za ovu godinu ona iznosi samo 272 tisuća forinta. Time su svedeni na razinu mjesnih samouprava, a sredstva nisu dovoljna ni za osnovne troškove održavanja sjednica, prije svega putne troškove. Nije bolje stanje ni glede dodatne potpore za obavljanje javnih zadaća. Dok su lani za 29 bodova dobili 1 191 083 forinta, ove godine za 25 bodova 890 005 forinta. Lani je jedan bod županijskih samouprava vrijedio 41 097 forinta, a ove godine samo 35 600 forinta.

Dakle prema lanjskoj vrijednosti jednog boda trebali su dobiti 1 027 425. Nikako nije realno da su svedeni na razinu mjesnih samouprava, koje s jedne strane primjerice nemaju putne troškove za održavanje sjednica, s druge pak županijske samouprave po svojim zakonskim zadaćama obavljaju područne zadaće sa širim djelokrugom.

Tko će ove godine gospodariti s manje sredstava nego lani? Pri tome su za troškove održavanja sjednica, putne i razne druge troškove planirali 620 000 forinta, a za podupiranje mjesnih programa od šireg, regionalnog značenja 890 tisuća forinta.

Jednoglasno je prihvaćen i Plan rada za 2014. godinu, te kalendar programa koji sadrži već tradicionalne priredbe koje se održavaju u raznim naseljima, ali i neke nove sadržaje. Nažalost, nisu sve mjesne samouprave dostavile svoje prijedloge, stoga kalendar programa nije potpun. Pošto je uzeta na znanje ostavka vijećnika Bariše Dudaša, koji se odrekao zbog zapošljavanja u inozemstvu, istovremeno je podnio i ostavku na dužnost predsjednika Hrvatske samouprave grada Kalače, poduzet će zakonom propisane obveze te obavijestiti Izorno povjerenstvo. Postavljač liste Saveza Hrvata u Mađarskoj ima pravo predložiti s liste zamjenu, a prema našim saznanjima za novoga člana bit će predložena Valerija Petrekanić Koszó iz Aljmaša.

S obzirom da je na posljednjoj sjednici Skupštine Hrvatske državne samouprave prihvaćena izmjena Pravilnika o podupiranju udruge mjesnih županijskih samouprava, olakšani su uvjeti prema kojima se potpora može dodijeliti i suradnji mjesnih te županijske hrvatske samouprave koja je uokvirena ugovorom o suradnji. Stoga je Vijeće Županijske hrvatske samouprave donijelo odluku o pokretanju suradnje s mjesnim hrvatskim samoupravama.

Pod uvjetom da se suradnji priključi najmanje deset hrvatskih samouprava, od HDS-a se može tražiti potpora do milijun forinta, načelno za jednu forintu dobiti jedna forinta. Nakraju je još donesena odluka o podupiranju Narodopisne narodnosne konferencije, koja se priređuje svake tri godine. Do sada su glavni organizatori znanstvenog skupa bile Bačko-kiškunska-županijska samouprava i Narodnosna zaklada Bačko-kiškunske samouprave, a sada je organizaciju preuzeo bajska Muzej Istvána Türra. Za narodopisnu konferenciju odobrena je potpora od 30 000 forinta.

Kazivanje stihova u Harkanju

U harkanjskoj Osnovnoj i glazbenoj školi «Pál Kitaibel» već umalo tri desetljeća odvija se nastava hrvatskoga jezika i književnosti u satnici predmetne nastave. Već desetljećima nastavnice hrvatskoga jezika, posljednjih godina uz Đurđu Geošić Radasnai, Žužu Gregeš, u proljeće organiziraju školsko natjecanje u kazivanju stihova na hrvatskom jeziku za sve polaznike nastave hrvatskoga jezika, kojih je ove godine 65 od 2. do 7. razreda. Ovogodišnjem natjecanju sudjelovalo je 58 učenika.

Nastavnice se trude sudjelovati s djecom svim mogućnostima na kojima djeca mogu pokazati svoje znanje, a nastoje pospješiti nastavu i mnogim programima i projektima uza suradnju s orahovičkom Osnovnom školom «Ivana Brlić Mažuranić». Već dvanaest godina organiziraju i jednodnevni tabor hrvatskoga jezika u Selcu, u tamošnjem karlovačkom dječjem odmaralištu. Postižu dobre rezultate unatoč brojnim otežavajućim okolnostima i sposobnošću djece s kojom rade. Česte su razmjene djelatnika i učenika s orahovičkom prijateljskom školom.

Oni su osvojili prva mjesta: Dejana Stefani, Enikő Csetényi, Ivana Gabrić, Kristina Fekete

Svekoliku pomoć pruža im u njihovim aktivnostima, i izvannastavnim i nastavnim, mjesna Hrvatska samouprava, čije su i zastupnice Đurđa i Žuža. Hrvatska samouprava pomaže i skupinu u harkanjskome dječjem vrtiću gdje zanimanja s djecom na hrvatskom jeziku drži odgajateljica Irena Kovačević.

Ocjenjivački sud u sastavu Ana Bošnjak Foriž, Tomo Füre i Branka Blažetin nije imao lagan zadatak. Natjecanje se odvijalo u četiri kategorije: 3–4, 5, 6. i u kategoriji 7. razreda.

Kazivali su se stihovi hrvatskih pjesnika, među njima i stihovi hrvatskih pjesnika iz Mađarske: Marka Dekića, Stipana

Najbolji recitatori zajedno

Blažetina, Đuse Šimare Pužarova, Josipa Gujaša Đuretina... Natjecanju je nazočio i ravnatelj škole József Levente Kiss, a prije samog natjecanja djeca su izvela prigodan program.

U kategoriji 3–4. razreda 1. mjesto pripalo je Dejana Stefani (2. r.), 2. Jenifer Juhász (4. r.), 3. Miri Fekete (3. r.), a 4. mjesto osvojila je Valéria Kiss (4. r.).

U kategoriji 5. razreda 1. mjesto osvojila je Enikő Csetényi, 2. Gab-

riella Prekpaljaj, 3. Attila Körmendi, a 4. mjesto pripalo je Tamari Csiszár.

U kategoriji 6. razreda 1. mjesto pripalo je Ivani Gabrić, 2. Karolini Semlei, 3. Nimródu Veróku, a 4. mjesto osvojio je Márk Sipkóczki.

U kategoriji 7. razreda 1. mjesto pripalo je Kristini Fekete, 2. Kristini Bogdan, 3. Evelin Pándi, a 4. mjesto pripalo je Csánádu Kissu. Djeci su uručeni pokloni za koje se pobrinula harkanjska Hrvatska samouprava.

Branka Pavić Blažetin

Svečanost Majčina dana u Hrvatskoj školi Miroslava Krležu
Foto: Ákos Kollár

BAJA

Očuvanje, obnova i osuvremenjivanje svekolike baštine bunjevačkih Hrvata

Predstavljena knjiga Tomislava Žigmanova «Bunjevački Put križa» i istoimeni projekt za očuvanje kulturno-vjerske baštine

U organizaciji Gradske knjižnice i prosvjetnoga središta «Endre Ady», 16. travnja u Baji je predstavljena knjiga Tomislava Žigmanova «Bunjevački Put križa – Za osobnu pobožnost virujućeg svita», koja je objelodanjena u Velikome tjednu 2013. godine kao dio istoimenog projekta pokrenutog za očuvanje križeva krajputaša i kulturno-vjerske baštine bunjevačkih Hrvata u Vojvodini.

Katarina Čeliković i Tomislav Žigmanov na bajskom književnom susretu

Na Veliku srijedu, u prekrasnoj čitaonici gradske knjižnice u zgradi nekadašnje sinagoge okupilo se dvadesetak ljubitelja lijepje riječi, bunjevačkih i šokačkih Hrvata iz Baje i okolnih naselja, a knjigu i istoimeni projekt predstavili su gosti iz Subotice koji su uoči susreta ravnatelju knjižnice Lászlóu Zalaváriu uručili poklon-knjige bajske knjižnici.

Voditeljica tajništva i narodnosna knjižničarka Ildika Kubatov srdačno je pozdravila okupljene, među njima posebno goste iz Subotice, autora spomenute knjige Tomislava Žigmanova, ujedno ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, te menadžericu kulturnih aktivnosti ZKVH-a Katarinu Čeliković. Prema njezinim riječima, ovo je poseban događaj u suradnji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Gradske knjižnice te prosvjetnoga središta «Endre Ady» u Baji. Nakon toga je predala riječ Katarini Čeliković koja je pvela razgovor s autorom.

Zahvalivši na pozivu, ona uz ostalo reče kako je «knjiga, riječ, ili kako voli kazati *rič* na astalu ipak najbitnija». Dodavši kako je gost Tomislav Žigmanov ponajprije pisac po pozivu, pjesnik koji se bavi riječima i riječima se koristi u onu svrhu koja bi trebala ostati naša trajna baština. Upravo su knjige one koje čuvaju naše riječi, naš bitak i našu opstojnost. Posrijedi je knjiga koja govori o Putu križa jednog čovjeka, jednog Bunjevca, a on u sebi nosi sudbinu svih Bunjevaca ovih naših prostora. Nakon njezinih uvodnih riječi autor To-

mislav Žigmanov pročitao je ulomak iz Pripravne molitve svoje knjige «Bunjevački Put križa».

Knjiga je objelodanjena u nakladi Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost «Ivan Antunović» u Subotici, a iz tiska izašla točno prije godinu dana. Tekstom vjerna pobožnosti Križnog puta, obogaćena je etnografskim, krajobraznim i

povijesnim sadržajima bunjevačkih Hrvata, popraćena fotografijama križeva krajputaša Augustina Jurige, snimljenih u okolici Subotice, te crtežima postaja Antuna Rudinskog. Na 117 stranica ove knjige-molitvenika uz tekst 14 postaja Puta križa nalazi se tekst i napjev po Lajči Budanoviću koji je po sjećanju zapisala Đula Milodanović, a notirao Vojislav Temunović. U knjizi nalazimo i rječnik manje poznatih riječi koji je sastavila Maja Buza, te mjestopis objavljenih fotografija križeva krajputaša. Knjigu je lektorirao Zlatko Romić, teološki pregledali mr. sc. Andrija Anišić i mr. th. Mirko Štefković, grafički osmislio Tomislav Žigmanov, tehničku pripremu i prijelom uradio mr. sc. Ervin Čeliković, korekturu Mirko Kopunović. Zaštitni znak istoimenoga projekta osmislio je Darko Vuković.

Knjiga «Bunjevački Put križa» dostavljena je najprije podupirateljima i pretplatnicima, upisanim u knjizi, koji su kupnjom knjige pridonijeli obnovi vjerske baštine. Međuvremeno je obilaskom spomenutih križeva krajputaša kao postaja organiziran i tradicijski Put križa u izvornoj narodnoj nošnji sa starim crkvenim pjesmama, a priređena je i izložba fotografija križeva krajputaša «Bunjevački Put križa», koja je posljednji put 4. travnja otvorena i u Spomenmuzeju biskupa Josipa Jurja Strossmayera u Đakovu.

Poticaji su došli vodeći se primjerom djelatnosti Pasijske baštine u Zagrebu i znanstvenoga skupa održanog prije dvije godine u Somboru.

«Došli smo do uvida da su križevi krajputaši nekako najzapostavljeniji dio naše kulturno-sakralne baštine. Oni su negdje bolje očuvani zahvaljujući naporima župnika, vjernika ili obitelji čije su vlasništvo, ali imamo i situaciju gdje je dio njih zapostavljen što zbog neimanja potomaka nekadašnjih vlasnika, što zbog nasljeđa komunizma i otpada od vjere, što zbog velikog naslijeđa, a malog broja ljudi koji su za njih zainteresirani. Nakana je bila da pokušamo pokrenuti jedan niz aktivnosti, s jedne strane da okupimo umjetnike koji su spremni tematizirati križ, muku, i cijeli taj kontekst koji sa sobom nosi pasija, da istražujemo naše kulturno naslijeđe, kroz istraživanje načina pjevanja, kroz studiranja molitvenika Puta križa i, naravno, da onda ne budemo samo konzervatori svega toga, samo istraživači, nego da pokušamo sa suvremenim praksama, izrazima na neki način to ponovno aktualizirati primjereno uhu, oku suvremenoga građanina, vjernika. U tom kontekstu napravili smo izložbu fotografija križeva krajputaša, napravljen je i molitvenik koji je narodnosnog karaktera, koji je muku Isusovu pokušao sumirati spram onoga što je iskustvo

Trenutak za pjesmu

Danijel Dragojević

Ograda

Dolazeći u posjet vidio sam veliku rupu na žičanoj ogradi duševne bolnice i pomislio kako nikada neću biti tako nešto potrebno, otvoreno i utješno. Kroz mene neće nitko ući niti izaći, nisam okrenut istovremeno na obje strane, unutra i vani, ne čekam nikoga. Što sam ja prema jednom običnom prolazu kojega su želje nedopušteno napravile, kojega želje održavaju i ni trenutak ne ostavljaju samog? Čak se i kos izgleda s visoke grane sprema proletjeti kroz njega

muke bunjevačkih Hrvata. Prodavajući te proizvode, sufinancirali smo njihovo izdavanje, a suvišak novca i druga sredstva koja smo sakupljali putem donacija ulagali smo u obnovu križeva. Dijelom za popravke tih križeva, dok je drugi zahtijevao podizanje novih na mjestu porušenih ili dotrajalih. Uspjeli smo sami, ili poticanjem drugih obnoviti čak osam križeva na području grada Subotice, što mislim da je za prvu godinu i više nego značajno.»

I sadržajem i vanjskim izgledom knjižica koja podsjeća na stare bunjevačke molitvenike pobuđuje sjećanje na prošlost, osim toga ima i svoju filozofiju preko glavnoga lika Antuna Horvata koji iznosi razmišljanje o vlastitom životu, ali i nacionalnoj sudbini, samobitnosti, isto tako i dimenziju očuvanja izvorne bunjevačke ikavice.

«Djelo je svjesno napisano bunjevačkom ikavicom kojom se služe bunjevački Hrvati. On je također u nekom uzmičanju, nestaje, također je namjerno da nositelj, glavni lik, prozni subjekt bude jedan salašar. Salaš kao topos, mjesto, ishodište i utočište našega čovjeka, koji je prikazan kao aktivni dionik različitih vrsta refleksije kada je u pitanju i svoj položaj u društvu, ali i položaj i povijest naroda kojemu pripada. U tom kontekstu djelo ima puno povijesnih elemenata vezanih za bunjevačke Hrvate, tematiziranje rata kao dijela naše sudbine, patnje zbog oduzimanja zemlje, samopropitivanje zbog vezanosti za zemlju, zanemarivanje duhovnih vrijednosti, da bi se to sagledalo iz perspektive povijesti i sadašnjosti s vizurom kamo ćemo krenuti u budućnosti. Ne samo traži razloge, ali i pokušava naći razrješenje u radu i izgradnji jednog novoga svijeta bez obzira koliko je to teško zbog života u siromaštvu, na margini društva.»

Premda su tek u drugoj godini projekta, ostvarili su mnogo, te rade na njegovu razvijanju, on nije završen. Ove su godine napravili grafike križeva krajputaša, neke crkve u biskupiji nemaju oslikane križne putove, na tragu su da netko od umjetnika naslika postaje, rade i na tome da to budu stalni naponi tamošnjih Hrvata. Dogodine planiraju napraviti jedan križ krajputaš od keramike, ali i ono što ih je ohrabrio jest da su se uključili i stručnjaci drugih područja, primjerice strojarSKI i elektroinženjeri, te da uz pomoć solarne energije neke od križeva osvijetle. Drugim riječima, omililo se mnogima, te oni žele kreativno pridonijeti da se ta baština ne samo očuva nego i osuvremeni. Vrlo važnim drže svestranije tematizirati vlastitu povijest i trajanje u sadašnjosti, kako bi mogli odgovoriti na izazove koji stoje pred njima u budućnosti – zaključuje Tomislav Žigmanov.

S. B.

Trenutak za «lipu rič»

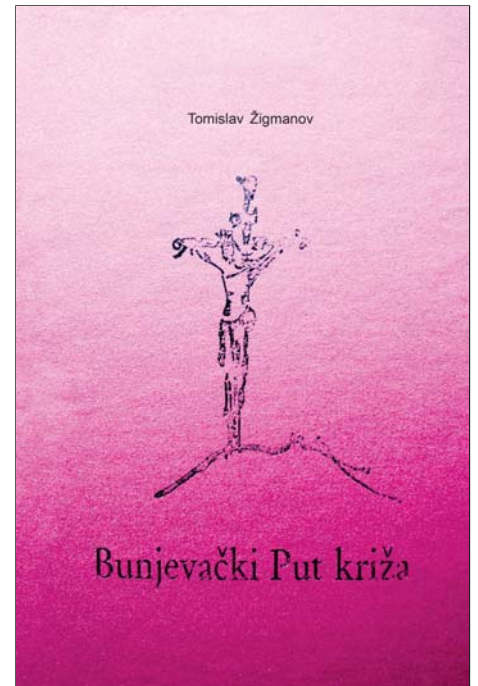
Bunjevački Put križa – Za osobnu pobožnost virujućeg svita

Iz Pripravne molitve

Napisao: Tomislav Žigmanov

«Naviknut sam još od baće i nane odmalena moleć ga obalazit u korizmama. Kajuć se zbog svoji grija, kazivali su, mora čovik na Putu križa osvitit prisvetu muku našeg Spasitelja, tu otkupiteljsku muku za naše grišne ljude podnetu, ne bi l' okripljeni i njegovom milošću, posli manje grišili i, na koncu, tako život vični zadobili. A bačo i nana su s njevim baćama i nanama korizmama sa salaša u varoš nediljom posli užne dolazili samo da izmole Put križa. A ovi od njevi tom su naučeni...»

I tako unatrag otkad je valjda nas Bunjevaca tute oko Subatice, Sombora i Bajje, sad već u Madžarskoj, ide naš svit na Put križa. Dolaze nadom okripljeni Tebi, Isuse, na zafalu zbog Tvoje prigorke muke, koju si podno zarad vičnog spasa svi ljudi. Ima tog već fajin da je tako u nas Bunjevaca – više od dvi stotine lita. Korizmama provodeć na putovima križa po crkvama i kalvarijama i podižuć podikoji križ po atarima na slavu Tvoju, urasli su ode Rvati trajno u povist svete nam Katoličke crkve u ovoj bačkoj ravnici. Ravnicu koju smo dobrano orodili i oplodili našim znojem,

našim radom. A danas? Čija će bit? A križove smo kraj putova skoro zaboravili postavljat...»

Crkveni pjevački zbor mohačkih Hrvata

Nagradni izlet za draškovečke i serdahelske učenike

U okviru suradnje draškovečke osnovne škole te serdahelske Hrvatske samouprave i osnovne škole, opet je ostvareno jedno sadržajno druženje učenika s obje strane granice. Draškovečka ustanova u sklopu projekta kojim se potiče međunarodna suradnja između Hrvatske i Mađarske, podarila je istaknute učenike izletom u Budimpeštu.

Na Veleposlanstvu Republike Hrvatske

Jezik se najbolje uči preko druženja, pa su učenici serdahelske škole ovaj put imali cijeli dan da se druže sa svojim vršnjacima iz Hrvatske, da razgovaraju na hrvatskome jeziku tijekom izleta u Budimpeštu. Program svim izletnicima nudio je niz sadržaja o odnosima Mađarske i Hrvatske, te o životu u Hrvata u Mađarskoj. Družinu mladih srdačno je primio Gordan Grlić Radman, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti, na Veleposlanstvu u Munkácsyjevov ulici. Prilikom jednosatnog druženja veleposlanik je u kratkim crtama objasnio bit veleposlanstva u jednoj državi, na koji način dođe do otvaranja veleposlanstva u nekoj državi, kako ono štiti svoje državljane i drugo. Predstavio je i prekrasnu zgradu u kojoj je nekoć bio smješten đački dom za učenike Hrvatsko-srpske gimnazije. Draškovečki su se učenici pripremili s nekoliko pitanja, a ujedno i predstavili svoje selo, a nakraju zahvalili na gostoprimstvu.

Slijedio je posjet Hrvatskoj osnovnoj školi i gimnaziji, gdje ih je primila ravnateljica Ana Gojtan. U knjižnici su mogli pogledati kratak film o djelovanju škole, a nakon toga izletnici su zavirili u svaku prostoriju škole i đačkoga doma, od jezičnih laboratorija do športske dvorane. Oduševljeni prekrasnom zgradom, postavljeno je i pitanje kako se može upisati u tu školu.

Preostalo je još razgledavanje grada od Trga junaka do vidikovca Citadele. Naravno, nije mogao izostati ni posjet nekom trgovačkom centru, jer pokoji suvenir trebalo je ponijeti iz Mađarske. Učenici su se s izleta vraćali s mnoštvom novih saznanja i najljepših doživljaja druženja. Sljedeći zajednički susret bit će 24. svibnja na Obiteljskom danu u Serdahelu, te na izletu na Plitvičkim jezerima 11. lipnja. *beta*

BUDIMPEŠTA – Učenici 3. i 4. razreda budimpeštanske Hrvatske osnovne škole od 26. do 30. svibnja borave u Novom Vinodolskom, u školi u prirodi. Tradicionalna priredba ostvaruje se u sklopu prijateljske suradnje sa zagrebačkom Osnovnom školom Ante Kovačića.

Budimpeštansko gostovanje pečuškoga Hrvatskog kazališta

Marica Fačko (Zlatica), Rafael Arcson (Stipo Peić) i Milica Murinji Sörös (Roza)

Na poziv Hrvatske samouprave grada Budimpešte, 8. svibnja u Raktárszínházu operetnog kazališta s pučkim igrokazom „Svijest“ gostovalo je pečuško Hrvatsko kazalište. Antun Karagić ovaj je pučki igrokaz napisao povodom desete godišnjice osnutka garskoga Društva bunjevačkih kazališnih dobrovoljaca. Premda je Karagić u svim svojim komadima pitanje narodnog opstanka ugradio u priču, ovaj „jubilarni“ igrokaz, koji je napisan u teškom razdoblju Drugoga svjetskog rata, gorući problem održavanja nacionalne svijesti preko Zlatice, glavnoga ženskog lika u komadu, stavlja u prvi plan. Svijest međutim nije teška drama, nego pravi pučki igrokaz, s mnogo humora, pjesama i plesa, a da se uklone prepreke koje sprečavaju sretan završetak, tu je dida Marko, mudri stari sluga koji uspije razriješiti zamršeno stanje, pa zaljubljeni mladi bunjevački par unatoč početnome roditeljskom otporu sklopit će sretan brak.

(kg)

BUDIMPEŠTA – Croatica neprofitni d. o. o., Hrvatska samo uprava II. okruga i Zajednica hrvatskih umirovljenika u Mađarskoj, 20. svibnja (utorak) u 16.30 sati u Croaticinoj klupskoj prostoriji priređuju tradicionalni Susret hrvatskih umirovljenika. Gost je večeri Andrija Handler, koji će izlagati na temu svoga doktorskoga rada „Novi izrazi, nove riječi u hrvatskom i mađarskom jeziku od kraja 20. stoljeća do danas“. Potom je proslava rođendana i imendana članova Zajednice.

BUDIMPEŠTA – Hrvatska samouprava VII. okruga i ove godine organizira kamp hrvatskoga jezika i kulture u Đačkome domu budimpeštanske Hrvatske škole. Poput lanjske godine, očekuju se djeca od 1. do 8. razreda, cijena je boravka 16 tisuća forinti, u što su uključeni troškovi doručka, objeda, i užine, cijena zanimanja. U sklopu kampa priređuju se razni sadržaji: kviz, učenje pjesama i plesova, izleti, posjet znamenitostima grada, kupanje. Zanimanja drže: Katica Benčik, Kristina Kirhofer, Anita Rittgasser, Anica Mandić, Ivett Bangha, Jelica Kőrösi. Termin su: od 16. do 20. lipnja 2014., od 23. do 27. lipnja 2014. i od 25. do 29. kolovoza 2014. Podrobnije informacije od Katice Benčik na tel.: 30 200 3919.

Povijest kravate na šopronskoj izložbi

Od rupca hrvatskoga vojnika prik aristokratskoga luksuza do status simbola

Nije bilo dovoljno mjesta 30. aprila, u srijedu, u šopronskoj muzejskoj zgradi Lábasház za mnoštvo zainteresiranih ljudi ki su ta večer došli na otvaranje važne kulturološko-povijesne izložbe. «Moda se mijenja, ali stil ostaje vječan» citat slavne modne kreatorice Coco Chanel je naveden i na pozivnicu uz naslov izložbe «Umjetnost naočite pojave nekada i danas» koja je pripremljena u prikograničnoj organizaciji i blagaj suradnji kolekcionara Štefana Benczaka iz Cindrofa, Hrvatskoga kulturnoga društva u Gradišću, Hrvatske samouprave u Šopronu, Šopronskoga muzeja i Etnomemorijalnoga i informacijskoga centra Gradišćanskih Hrvatov «KUME» u Koljnofu. U lipo uredjeni prostorija, lutke od ljudske veličine predstavljaju razno rublje iz različitih zemalj, a i razvoj maloga tekstilnoga kusića koji je tijekom povijesti imao svoje znamenite faze razvoja i prez kojega danas elegantnoga muža teško bi si predstavili. Pokidob je Europa prikzela nošenje kravate od hrvatskoga vojnika, ka je uz to bila i dio hrvatske narodne nošnje, prava je senzacija bila na priredbi i umarširanje pripadnikov Počasne satnije Kravat-pukovnije sa zapovjednikom Željkom Matejčićem iz Hrvatske.

Géza Abdai, Matija Firtl, dr. Imre Tóth, dr. Gordan Grlić Radman i dr. Franjo Pajrić na otvaranju izložbe

Gradišćanski Hrvat Štefan Benczak iz Cindrofa ki je i sam nazočio na otvaranju dotične izložbe, prik dvadeset i pet ljet je sakupljao povijest i jedinstvenu kolekciju vezanu uz kravate, ku je sad posudio i stavio na raspolaganje gradu Šopronu i znatiželjnim posjetiteljem na jedan misec, dokle dura izložba. Vlasnika te bogate predmetne i dokumentarne zbirke iz Austrije su s gradišćanskimi pjesmami pozdravili Cindrofski tamburaši, a za muzičkim uvodom dr. Franjo Pajrić, predsjednik Hrvatske samouprave u Šop-

Cindrofac Štefan Benczak (sliva), vlasnik bogate zbirke

ronu, a ujedno i jedan od glavnih organizatorov ove izložbe, pozdravio je brojne časne goste, med njimi i Gordana Bakotu, veleposlanika Republike Hrvatske u Austriji, kako i njegovoga prijatelja iz Budimpešte, dr. Gordana Grlića Radmana, veleposlanika Republike Hrvatske. Povjesničar, ravnatelj šopronskih muzejov dr. Imre Tóth je ukratko predstavio povijesnu pozadinu izložbe, kako je nastao komad tekstila dio narodne nošnje, katanskoga rublja, aristokratskoga luksuza i simbolom statusa, a danas i znak elegancije. Matija Firtl, parlamentarni zastupnik, stilski se je pojavio na ovom važnom događaju u turopoljskoj podgutnici, za ku se vjeruje da je od turopoljskoga banderijalca, vojnika iz povijesne postrojbe Hrvatske vojske došao u Pariz i odnud kot kravata krenula dalje u osvajanje svita. Koljnofski po-

litičar je posebno čestitao organizatorom izložbe i izrazio svoje veselje da kot Hrvat u svojem Šopronu more svečevati kravatu Croata. S jednim lipim primjerom od kravate je i ovde obogaćen, što mu je hrvatski veleposlanik poklonio uz čestitku za pobjedu na nedavni parlamentarni izbori. Géza Abdai, donučelnik Šoprona, takaj je zahvalio svim pomoćnikom ki su doprinesli u realiziranju ovoga projekta, ali je dodao da mu je malo žao, što ovu izložbu zbog tjesnoga mjesta nisu mogli Hrvati prirediti u vlašćem Hrvatskom centru. Dr. Gordan Grlić Radman, hrvatski veleposlanik, kako i dovidob mnogo puta, i sad je naglasio da je jako ponosan na Gradišćanske Hrva-

te ki se sa svojim poznatimi ljudi utapaju u cijeli korpus hrvatskoga naroda. U svojem trojezičnom govoru čestitao je ovaj nesvakidašnjoj ideji izložbe ka djelomično predstavlja i hrvatsko kulturno jerbinstvo, jer nigdor ne bi mogao negirati kako je pojam kravate usko povezan s Hrvatima. Potom je veleposlanik svim govoračem prikdao dar-knjigu u ime Veleposlanstva i svečano otvorio izložbu, ku su svojom nazočnošću u divnoj vojnoj uniformi uveličali i kotrigi Počasne satnije Kravat-pukovnije sa zapovjednikom Željkom Matejčićem. U susjednoj prostoriji je paralelno otvorena komorna izložba Eve Práder-Duducz pod naslovom „Umjetnost pojave negda i danas“ ka predstavlja kulturu oblačenja u različiti historični razdoblji. Društvo Hrvatima je za ovu priliku objavilo i brošuru s bogatim povijesnim opisom na hrvatskom i ugarskom jeziku, ka se more kupiti na licu mjesta za 450 Ft. Izložba je otvorena sve do 30. junija, zvana pondiljka, svaki dan, od 10 do 18 uri.

-Tiho-

Počasna satnija Kravat-pukovnije sa zapovjednikom Željkom Matejčićem

U Šomođskoj županiji tri hrvatske samouprave koje su zajedno u okružnom bilježništvu: u Daranju, Dombolu i Tomašinu, izvrsno surađuju u ostvarivanju zajedničkih hrvatskih sadržaja, programa i društvenja. Tako su treću godinu zaredom, 3. svibnja, organizirali, kako rekoše u ime organizatora Ladislav Vertkovci, Ruža Šebešćen i Ružica Sabac, Podravsko hrvatsko veče u novoobnovljenom predvorju daranjske osnovne škole. Organizatorima su potporu pružili Fond Ministarstva ljudskih resursa i Hrvatska samouprava Šomođske županije. Okupilo se više od stotine Hrvata iz spomenutih naselja koji su uživali u prelijepome kulturno-folklornom programu martinačkoga Ženskog pjevačkog zbora «Korjeni», uz pratnju lukoviškog Orkestra Drava i skupnog nastupa barčanskoga KUD-a Podravina i lukoviškoga KUD-a Drava, a za balsko raspoloženje do kasnih noćnih sati brinuo se Orkestar Vizin. Nije izostala ni bogata tombola.

Večeri su nazočili i konzul gerant Ružica Ivanković, daranjski načelnik László Villányi te gosti i prijatelji iz Veleševca, na čelu s predstavnicima tamošnjega KUD-a

Podravska večer

i gospodinom Ivanom Fabijankovićem. Na čelu daranjske Hrvatske samouprave je Ladislav Vertkovci, a uz njega su zastupnici Anita Sinjaković Darok, Đula Gorjanac, Somogyi Gábor Lászlóné. Na čelu tomašinske Hrvatske samouprave je Ružica Sabac, a zastupnici su Đuro Tibor Gorjanac, Gabriella Fejsze Nagy i Silvija Hamarić Silović, a na čelu dombolske Hrvatske samouprave jesu Ruža Šebešćen, Vince Kalčić, Kirisz Józsefné i Zsifkó Györgyné.

Veleševac je mjesto u općini Orle smještenoj između rijeke Odre i rijeke Save, 35 kilometara od Zagreba, kraj Velike Gorice u Turopoljskome kraju, odnosno hrvatskoj Posavini. Veleševac i Daranj vezalo je prijateljstvo dvoje ljudi, Ladislava Vertkovcija i Ivana Fabijankovića. Danas je druženje nastavljeno između veleševčkoga KUD-a i KUD-a Drava iz Lukovišća, rodna mjesta gosp. Vertkovcija.

U Veleševcu se četvrtu godinu zare-

Predsjednici dombolske, daranjske i tomašinske HS-a: Ruža Šebešćen, Ladislav Vertkovci i Ružica Sabac

dom održava manifestacija Pjesmom i plesom kroz Veleševac, druge lipanjske subote. Lukoviški KUD Drava već je tri puta gostovao na spomenutom susretu, a i veleševčki KUD bio je već u Podravini. Sklopila su se prijateljstva i suradnja koja traje. Razgovaralo se ove večeri o skorom gostovanju KUD-a Drava u Veleševcu, a susreti su između prijatelja iz Veleševca i Daranja učestali.

Kako kaže Ladislav Vertkovci, uz Veleševac gajimo dobre veze i s KUD-om iz Sopja. Rijetko u ovim «brzim godinama» ima prilike za susrete, a ovakvi su susreti poticajni kako bi gajili naše običaje, prošlost i planirali budućnost.

Držimo se čvrsto Hrvatima u Mađarskoj i u tom su smislu i naše javne aktivnosti. U prvom redu preko kulturnoga djelovanja gajimo svoju samobitnost. U ovim naseljima nije bilo starosjedilaca Hrvata, to su mađarska sela, ali smo se mi Hrvati poslom i brakovima nastanili u njima i ovdje živimo već desetljećima.

Branka Pavić Blažetin

Lukoviški KUD Drava i barčanski KUD Podravina sa svojim svircima izveli su uspješan program

Ždalski učenici u Izvaru

Učenici ždalske područne škole, kako piše «Podravski list», posjetili su Osnovnu školu u Izvaru, s naseljem kojim je Ždala uspostavila dobrosusjedske veze. Družili su se s učenicima koji u izvarskoj školi pohađaju nastavu hrvatskoga jezika, pripadnicima

hrvatske nacionalne zajednice te su u zajedničkoj prigodnoj radionici izradili proljetni plakat. Ovakvi međunarodni susreti imaju višestruku važnost jer se razvija snošljivost i prijateljstvo, a učenici shvaćaju kako različitosti obogaćuju školu i mjesnu zajednicu, kaže Žuža Zabjan, učiteljica u ždalskoj područnoj školi. Klara Kovač, učiteljica izvarske škole, ujedno i predsjednica izvarske Hrvatske samouprave, kaže kako trenutno devet učenika uči hrvatski jezik. Oni imaju mali broj sati, tjedno jedanput u kružoku, a povremeno posjećuju i sate profesorice Anice Biczak Popović u Barči. Ždalski su učenici prvi put bili u posjeti izvarskoj školi, a potkraj svibnja učenici koji u izvarskoj školi uče hrvatski jezik putuju u Ždalu, kaže Klara Kovač.

Mala stranica

Razglednica iz Hrvatske

Park Maksimir – Zagreb

Na južnim obroncima Medvednice nailazimo na prvi javni park jugoistočne Europe, na Maksimir. Godine 1787. novoimenovani zagrebački biskup Maksimilijan Vrhovec odlučio je da se prostrana hrastova šuma na biskupskom posjedu istočno od Zagreba preuredi u veliki park. Park je u potpunosti ostvario zagrebački nadbiskup kardinal Juraj Haulik. Prema njegovim uputama i zahtjevima park su oblikovali bečki majstori. Ime parka Maksimir spominje se već 1791., a park je za javnost otvoren tri godine poslije. Park Maksimir jedinstven je objekt parkovnog graditeljskog naslijeđa grada Zagreba i Republike Hrvatske. U njemu je na 316 hektara očuvana flora i fauna nizinskih šuma, te se nalazi i pet jezera.

Međunarodni dan muzeja

Dana 18. svibnja obilježava se Međunarodni dan muzeja, a cilj mu je na poseban način istaknuti vrijednost bogate muzejske građe i promicanje rada muzeja. Međunarodni dan muzeja obilježava se od 1977. godine na preporuku Međunarodnoga muzejskog vijeka (ICOM). Ovomu se danu priključuju i manifestacije Europske noći muzeja. Svake godine sve veći broj muzeja pridružuje se ovoj akciji čiji je cilj izgradnja zajedničkog europskog kulturnog prostora. Lani je sudjelovalo 1304 francuska i 2021 europski muzej. Diljem Europe održavat će se tematske večeri, koncerti, projekcije, a milijuni posjetitelja imat će prigodu besplatno posjetiti muzeje cijeli dan do kasno u noć.

Znate li

da Hrvati u Mađarskoj imaju svoj muzej? To je Sakralna zbirka Hrvata u Mađarskoj koja se nalazi u Prisiki u Željeznoj županiji. Svoju rodnu kuću, zbirku knjiga i sakralne predmete koje je sakupljao, župnik Štefan Dumović darovao je Hrvatskoj državnoj samoupravi koja je dala obnoviti zgradu. U njoj se čuvaju razni kulturno-povijesni spomenici bitni za Hrvate u Mađarskoj, umalo 250 predmeta, te zbirke knjiga.

Književni kutak

Jolanka Tišler GACIJE

došel je majuš
zadišelo je se
gacije su sega sveta fkanile
i soze v belo cvetije pretakale
ve drfču pod mokom slatkom
bole njis laži, gdro bole
a noč beži i nikam ne gleda
ne vidi, išče ne vidi
kak ju čižma stara žuli

Vic tjedna

Plač

Plače mali Perica i pita ga otac:
– Zašto sine plačeš?
– Sanjao sam tata da nam je škola izgorjela!
– Ne brini sine, to je samo san.
– Zato i plačem, reče Perica.

Od rujna u pečuškoj Hrvatskoj gimnaziji

Hrvatska zajednica u Pomurju raduje se ako tko od njihovih učenika nastavi školovanje u nekoj od naših hrvatskih gimnazija u Budimpešti ili Pečuhu, smatrajući da će oni dobro usvojiti hrvatski jezik i tako biti vrijedni članovi zajednice, bez obzira gdje nastave visokoškolsko obrazovanje. Unatoč tomu što Hrvatska državna samouprava više ne osigurava za srednjoškolce stipendiju pomurske mjesne Hrvatske samouprave, po svojim mogućnostima to i nadalje čine, pomažući na taj način obiteljima u svezi s troškovima putovanja. U zadnjih godina većinom se nađe jedan do dva učenika koji izaberu hrvatsku gimnaziju, njihova je motivacija različita. Reka Dominika Kepe iz Letinje i Patrik Talaber iz Pustare iduću, 2014/2015. školsku godinu započet će u Hrvatskoj gimnaziji Miroslava Krležu u Pečuhu.

Dominika Kepe sada pohađa mađarsku osnovnu školu u Letinji, međutim njezina mama podrijetlom je iz Sumartona, gdje je Dominika pohađala hrvatski dječji vrtić. Zbog preseljenja u pogranični grad bilo je jednostavnije pohađati letinjsku mađarsku školu, tako Dominika nije učila hrvatski jezik, samo nešto malo od svoje mame, stoga se prijavila u tzv. nulti razred. Zbog čega je izabrala pečušku školu, ispričala je još na mađarskome jeziku, ali se nada da će za godinu dana već moći razgovarati i na hrvatskome jeziku:

Reka Dominika

– Iako učim u mađarskoj školi, često slušam o Hrvatima, čujem i mamu kada razgovara pa mi je žao da ja ne znam, nešto razumijem, ali voljela bih znati i govoriti. Mislim da onaj tko živi blizu hrvatske granice treba znati hrvatski jezik. Hrvati često dolaze i u Letinju, a i mi često idemo u Hrvatsku, pa je lakše tada razgovarati. Moja mama katkad i tumači, i ja bih također voljela nešto slično raditi. Bila sam u pečuškoj gimnaziji i đačkome domu, sve mi se jako sviđalo, imam tamo i prijateljice, a i profesorice su bile jako ljubazne. Mislim da ću se dobro osjećati tamo i dobro naučiti hrvatski jezik, već nestrpljivo čekam.

Patrik Talaber primljen je u deveti razred gimnazije iako tek dvije godine uči hrvatski jezik u serdahelskoj školi. Do šestog razreda pohađao je

Pijarističku osnovnu školu u Kaniži. Kada je njegova mama počela učiti hrvatski jezik na tečaju u Serdahelu, i on se počeo interesirati za naš jezik i uključio se u početničku skupinu. Tada je odlučio da iz Pijarističke škole prijeđe u serdahelsku školu. Uz tečaj i pomoć učiteljice hrvatskoga jezika

Patrik Talaber

uspio je nadoknaditi nedostatke, pa na polugodištu ove školske godine imao je odličnu ocjenu iz hrvatskoga jezika, i to ne samo iz jezika nego iz svih ostalih predmeta. Patrik je presretan što je primljen u pečušku gimnaziju:

– Kada je mama počela učiti hrvatski jezik, i ja sam probao uz nju, i vrlo mi se dopao. Mislim da je dobro znati hrvatski ovdje pokraj hrvatske granice. Bio sam u pečuškoj školi više puta i jako mi se dopalo. Sviđa mi se i to da ću moći dalje učiti i engleski jezik, pa čak i njemački mogu upisati. Mislim da znanje tih jezika vrlo je korisno.

Primljen sam u prvi razred pa se malo bojim kako će mi ići povijest i zemljopis, ali su mi rekli, ako mi bude teško, mogu se prebaciti u nulti razred. Preko ljeta ću još probati učiti jezik da mi bude lakše. Bio sam više puta i u Hrvatskoj i volio bih da sljedeći put već mogu bolje saobraćati.

beta

KERESTUR – Narodnosne hrvatske osnovne škole u Pomurju svake godine organiziraju regionalno natjecanje znanja po raznim predmetima. Ove je godine ono održano u tamošnjoj Osnovnoj školi „Nikola Zrinski“, 28. travnja. Okupila su se djeca nižih razreda iz Serdahela, Sumartona i Kerestura. Tamburaši keresturske škole svoje vršnjake iz drugih mjesta očekivali su glazbenim blokom, a natjecatelje i njihove učiteljice pozdravila je ravnateljica Anica Kovač. Ona je naglasila važnost učenja, jer znanje je najveće bogatstvo, ono ne može nestati ni u kakvoj neprilici, čovjek bilo kamo ide, uvijek ga nosi sa sobom i pomoći će mu u snalaženju. Učenici su se natjecali u skupinama. U pismenim zadacima bilo je matematičkih logičkih zadataka, zadataka o poznavanju mađarskog jezika i razumijevanja teksta. U znanju hrvatskoga jezika trebalo je sastaviti pravilne rečenice, povezati riječi prema rodovima. Natjecanje nije bilo nadmetanje u pravom smislu riječi jer se radilo skupno, djeca su se družila unutar svoje skupine i usvojila nove spoznaje. Najspretnija je bila skupina pod brojem dva, u sastavu: Šara Vajda, Botond Völgyi (1. razred), Evelin Kutaši, Mate Bedő (2. razred), Marko Kos, Johana Vlašić (3. razred), Noemi Kukurušnjak, Gergő Kuruc (4. razred).

Učenici 12. razreda Hrvatske gimnazije Miroslava Krleže

U skladu s pedagoškim planom ustanove, i ove je godine naš 12. razred otišao na četverodnevni posjet Hrvatskoj. O bogatom programu pobrinula se putnička agencija A.N.A.B.A.R – tours iz Rijeke, koja prvenstveno nudi svoje usluge vrtićima, školama, fakultetima, pa smo mogli biti sigurni da će se naša djeca s ovog maturalnog putovanja vratiti s mnogo novih i zanimljivih doživljaja.

Odmah po dolasku u Rijeku i zauzimajući našega smještaja u učeničkom domu Podmornice, našli smo se s našim vodičem *Ingridom Kurbanović*, koja nas je vodila u srednjovjekovni utvrđeni gradić Mošćenice, udaljen 14 kilometara od Opatije, gdje smo posjetili Etnografski muzej, u sklopu kojega smo imali prilike upoznati se s tehnologijom obrade maslina te kušati za ovaj kraj značajnu rakiju od imele, takozvanu bisku. Još isti dan pri povratku u Rijeku stali smo i u Opatiji na kraće razgledavanje grada. Opatija je poznata i po svojoj predivnoj prirodi, parkovima, starijim austro-ugarskim vilama, šetalistima i plažama, i kao jedno od vodećih turističkih mjesta u Republici Hrvatskoj, gdje se svake godine organizira i mnoštvo kongresa, seminara i savjetovanja, već 160 godina privlači turiste iz Europe i svijeta.

Drugi dan, nakon kraćeg posjeta najmanjem gradu na svijetu, Humu, koji su prema legendi sagradili divovi i koji broji svega dvadesetak stanovnika, produžili smo u Višnjani, gdje smo mogli pogledati zvjezdarnicu, zaduženu za promatranje kometa i poslušati zanimljivo predavanje voditelja zvjezdarnice, svjetski poznatog i priznatog *Korada Korljevića*.

Nakon završenog obrazovnog programa svoj put smo nastavili prema Poreču, ali smo još usput posjetili mjesto svega nekoliko kilometara udaljeno od mora, gdje se nalazi poznati geomorfološki spo-

menik prirode, jama Baredine. Posjet njoj obuhvatio je razgledavanje pet dvorana i silazak do podzemnog jezera, te susret s čovječjom ribicom, endemom dinarskog krša. U blizini jame prošetali smo se krajolikom, pogledali traktorski muzej, zbirku povijesnih poljoprivrednih strojeva, vršilica i traktora te izložbu Galerije Konobon, posvećenu trima mediteranskim kulturama: kruhu, maslinovu ulju i vinu. Izlet ovoga dana završili smo u Poreču s kraćim razgledavanjem stare gradske jezgre te posjetom Eufrazijevoj bazilici, jednoj od sačuvanih spomenika ranobizantijske umjetnosti, koji je od 1997. godine proglašen svjetskom kulturnom baštinom.

Treći dan, u sklopu cjelodnevnog izleta posjetili smo prvo Rovinj, odšetali se do crkve Svetog Eufemija te nakon kraćega slobodnog vremena otputovali u Pulu, gdje smo razgledali znamenitosti grada: Arenu, Augustov hram, Zlatna vrata, Herkulova vrata te Dvojna vrata, a u drugom dijelu dana brodom smo krenuli na Brijune, i u pratnji stručnog vodiča razgledali Nacionalni park.

Zadnjeg smo dana nakon doručka krenuli obalom do Senja, gdje smo uza stručnog pratitelja posjetili kulu Nehaj. Dan za povratak trebao nas je obdariti najljepšim uspomnama jer se planirao posjet prekrasnome Nacionalnom parku Plitvička jezera, ali nas je vrijeme zafrknulo, pa zbog nevremena koje nas je zahvatilo kada smo stigli do samog ulaza, bili smo prisiljeni krenuti dalje, kako bismo nakon cjelodnevnoga i napornog putovanja konačno stigli kući. Djeca su bila oduševljena cjelokupnim i profesionalno organiziranim programom, koji ih je sasvim sigurno obogatilo s mnogo lijepih i sadržajnih uspomena.

Učenici 12. razreda

MLINARCI – Hrvatska samouprava toga mjesta poziva kulturna društva, pojedince i sve one koji osjećaju u sebi neku nadarenost da se prijave na priredbu „Traži se zvijezda Pomurja“. Prijaviti se može s bilo kakvom izvedbom na hrvatskome jeziku kod predsjednice Samouprave Kristine Geróly na telefonu 06-30/3961849 ili na e-mail adresu: gandroczy@free-mail.hu do 24. svibnja, a sama priredba će biti 1. lipnja.

SANTOVO – Tamošnja župa 18. svibnja priređuje prvu svetu pričest koja će se – nakon dvadeset godina odvojeno – ponovno održati na zajedničkoj nedjeljnoj misi hrvatske i mađarske zajednice koju će s početkom u 10.30. u župnoj crkvi posvećenoj Uznesenju Blažene Djevice Marije služiti santovački župnik Imre Polyák. Sakramentu prve pričesti pristupit će 14 učenika četvrtog razreda santovačke Hrvatske škole. Polaznike vjeronauka pripremila je vjeroučiteljica Katalin Molnár Tomašev. Uz prigodnu svečanost na hrvatskom i mađarskom jeziku, svečanost će uljepšati školski tamburaški orkestar. Prva sveta pričest jedan je od sedam svetih sakramenata, te zajedno s krštenjem i potvrdom čini sakramente kršćanske vjere. Pošto prvi put pristupaju sakramentu pomirenja (ispovijedi), u okviru svečanog euharistijskog slavlja primit će prvu svetu pričest.

KOLJNOF; BUŠEVEC – Buševčka školska delegacija dospene u Koljnof 16. majuša, u petak, i cijeli vikend će se družiti sa svojim prijateljima u dotičnom selu. Kako nam je rekla direktorica koljnofske škole Agica Sarközi, njih pedeset dice u pratnji učiteljev će najprije ići na posjet Šopronu, a u subotu u Nacionalni park Hohe Wand u Austriji ter i Puchberg. Navečer roditeljska zajednica Dvojezične škole organizira Školski bal, na kom će pravoda sudjelovati i učitelji-gosti s domaćini. U nedilju dopodne je ostavljeno vrijeme za kupovanje i malu zabavu, a po objedu će Buševčani zbogomdati svojim Koljnofcem.

GORNJI ČETAR – Osnovna škola dotičnoga sela 18. majuša, u nedilju, početo od 15 uri u mjesnom Kulturnom domu priređuje GRAM, jako popularnu priredbu osnovnoškolarov u hrvatskom jačenju. U žiriju će ovput sediti Zorica Moricz-Timar, Ingrid Klemenšić i Magda Horvat-Nemet.

SAMBOTEL – Veliki muzejski projekt pod naslovom „JADRAN – Morje blizine“ otvara se ovoga vikenda, 18. majuša, u nedilju u 16 uri, u Muzeju Savaria. Izložba „Pod vodom – iznad prošlosti“ je skromna panorama toga bogatoga svita ispod velike vode, što nek rijetki posjetitelji moru viditi. Izložbu otvara Damir Klišič, direktor Arheološkoga muzeja u Splitu, a nazočne pozdravljaju dr. Gordan Grlić Radman, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti, ter Ksenija Škrilec, veleposlanica Republike Slovenije u Ugarskoj.

Hrvatska državna samouprava

Poziv za dostavljanje prijedloga

Sukladno Pravilniku za dodjelu odličja Hrvatske državne samouprave, pozivamo članove i odbore Skupštine, područne hrvatske samouprave, hrvatske manjinske samouprave, hrvatske udruge, hrvatske ustanove da dostave svoje prijedloge za dodjelu odličja.

Prijedloge možete dostaviti u ovim kategorijama:

1. **Za istaknutu djelatnost na području hrvatskog odgoja i obrazovanja u Mađarskoj;**
2. **Za istaknutu djelatnost na području hrvatske kulture u Mađarskoj;**
3. **Za hrvatsku mladež u Mađarskoj;**
4. **Za istaknutu djelatnost na području hrvatskoga društveno-političkog života u Mađarskoj.**

Odličje se dodjeljuje za priznanje djelatnosti osobama, kolektivu, udrugama i ustanovama koje su se svojim radom, djelatnošću posebno istaknule na polju jačanja hrvatske nacionalne svijesti, pridonijele razvoju hrvatskoga jezika i kulture, za koje se vežu istaknute osobne i kolektivne zasluge. Jedan predlagač ima pravo predložiti samo jednoga kandidata. Prijedlog za odličje predaje se na obrascu što ga možete naći na web-stranici: www.horvatok.hu.

Prijedlog za dodjelu odličja treba stići na adresu Ureda Hrvatske državne samouprave: 1089 Budimpešta, Bíró L. u. 24, e-mail: hksamouprava@chello.hu, **najkasnije do 15. lipnja** 2014. godine.

IZVAR – Izvarska, Bojevska i Rasinjska Hrvatska samouprava 17. svibnja 2014. u Izvaru priređuju „Hrvatski dan i Dan Europske Unije“. Organizator je Dana izvarska Hrvatska samouprava. Program počinje u 14 sati svetom misom u mjesnoj crkvi. Nastavlja se kulturnim programom uz nastup: učenica izvarske osnovne škole (učitelj Tibor Đuroković), izvarskoga Društva umirovljenika, bojevskoga Društva umirovljenika, KUD-a «Ferdinandovac», molvanskoga Pjevačkog zbora, Pjevačkoga zbora „Širine“ iz Novog Virja, martinačkoga Ženskoga pjevačkoga zbora «Korjeni» i lukoviškoga KUD-a „Drava“. Priredbu podupiru: Hrvatska samouprava Šomođske županije, Ministarstvo ljudskih resursa, bojevska Hrvatska samouprava i rasinjska Hrvatska samouprava.

MOHAČ – Grad na Dunavu uskoro će proširiti krug prijateljskih naselja. Pošto je prihvaćen prijedlog ugovora o suradnji s Općinom Sveti Filip i Jakov iz Hrvatske, 17. svibnja u okviru Svečanosti Svetog Ivana Nepomuka u Mohaču, upriličit će se svečano potpisivanje sporazuma. Među glavnim ciljevima suradnje ističe se razvijanje gospodarstva i turizma, te jačanje kulturnih veza.

BAJA – Suradnja prijateljskih gradova Labina i Baje bit će obogaćena novim susretom. Fancaška osnovna škola i Stručna srednja škola Júlie Bánvai od 15. do 18. svibnja ugostit će skupinu učenika i profesora prijateljskih škola, Osnovne škole «Ivo Lolo Ribar» i Stručne srednje škole Mate Blažina. Goste će 16. svibnja primiti i bajski gradonačelnik Róbert Zsigó. Fancaška osnovna škola predstavnike prijateljske škole ugostit će na tradicionalnome kulturnom gala programu, a 17. svibnja organizirat će im izlet u Pečuh. Istoga dana, u okviru Svečanosti Svetog Ivana Nepomuka, od 10 sati priređuje se gastronomsko natjecanje za učenike prijateljskih škola kojemu će osim drugih sudjelovati i učenici prijateljskih škola, labinske Srednje škole Mate Blažina i bajske Stručne srednje škole Júlie Bánvai, nadalje Sombora, Erdőszentgyörgya, Halaša (Kiskunhalas) i Kisújszállása. Podsjetimo kako je prijateljstvo s Labinom počelo 2002. godine, što je službeno potvrđeno potpisivanjem Sporazuma o suradnji i prijateljstvu 2005. godine. Početkom 2012. potpisan je ugovor o suradnji dviju srednjih škola, a početkom prošle godine i osnovnih škola.

Izložba o tradicijskoj arhitekturi hrvatskih naselja

Zahvaljujući Zakladi Zornica ostvarena je izložba fotodokumentacija pod naslovom „Tradicijska arhitektura hrvatskih narodnosnih naselja u slikama“, koja prikazuje crtece života Hrvata devet naselja u okolici Pečuha. Izložba je predstavljena u Salanti i Poganu, a u svibnju će biti predstavljena u Kukinju.

Zaklada Zornica, na čelu s Milicom Klaić Taradija, u sklopu natječaja Ureda za razvoj poljoprivrede i seoskog razvoja Leader-programa i uz pomoć kukinjske Seoske samouprave uspjela je pridobiti sredstva za izradbu fotodokumentacije tradicijske arhitekture devet hrvatskih naselja: Ate, Pogana, Kukinja, Salante, Nijemeta, Sukita, Suke, Semelja i Udvara. Cilj je izradbe fotografija odnosno uređenja izložbe da se na vidni način sačuvaju pojedinosti građevinarstva, uređenja zgrada iz prošloga stoljeća, koje se postupno gube u suvremenome svijetu. Autor je fotografija Tomislav Taradija, koji se potrudio da svako naselje predstavi na osebujan način, s posebnim značajnim potankostima. Izložba fotografija postavljena je u Salanti, zatim u Poganu, a u svibnju će biti predstavljena u Kukinju. Na otvaranju izložbe u Poganu nazočila je i generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ružica Ivanković.

Na kraju projekta tiskat će se album, a uz već predstavljene fotografije objavit će se i kraći tekstovi. Urednica je izložbe i albuma Milica Klaić-Taradija.

